

SXEDIO.A49

9.7.1878: ΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ ΣΤΡΑΤΕΥΜΑΤΑ ΦΘΑΝΟΥΝ ΣΤΟΝ ΚΟΛΠΟ ΤΗΣ ΛΑΡΝΑΚΑΣ, ΑΠΟΒΙΒΑΖΟΝΤΑΙ ΣΤΗ ΣΤΕΡΙΑ ΚΑΙ ΥΨΩΝΟΥΝ ΤΗ ΒΡΕΤΑΝΙΚΗ ΣΗΜΑΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΝΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Η επιχείρηση των Βρετανών για κατάληψη της Κύπρου άρχισε με ένα κωδικοποιημένο τηλεγράφημα του βρετανικού Ναυαρχείου προς τον Αντιναύαρχο Λόρδο Τζων Χέι, διοικητή της Ναυτικής Μοίρας των Στενών, που βρισκόταν στον Κόλπο της Σούδας, στην Κρήτη, η οποία την εποχή αυτή βρισκόταν υπό τον έλεγχο των Οθωμανών.

Η Μοίρα βρισκόταν εκεί αναμένοντας την εξέλιξη των γεγονότων σε μια ρευστή περίοδο. Ο κόσμος βρισκόταν στο μεταίχμιο μεταξύ πολέμου και ειρήνης, ενώ στο Βερολίνο γίνονταν διαπραγματεύσεις στο πλαίσιο διεθνούς συνεδρίου, γνωστού ως συνεδρίου του Βερολίνου.

Αν υπογραφόταν τελικά ειρήνη η Μοίρα των στενών θα κατευθυνόταν προς τη Μάλτα και από εκεί στη βάση της στο Πορτμουθ.

Αν ξεσπούσε πόλεμος, θα κατευθυνόταν προς τα Δαρδανέλια για να θέσει υπό τον έλεγχο της τα Στενά και να φράξει το δρόμο στους ρώσους για να κατέλθουν προς τη Μεσόγειο.

Ο κόλπος της Σούδας ήταν το κατάλληλο μέρος για εκκίνηση είτε προς τη μια είτε προς την άλλη κατεύθυνση.

Κι εκεί στις πέντε το απόγευμα της 1ης Ιουλίου, **1878**, ημέρα Δευτέρα, έφθασε το τηλεγράφημα προς τον Λόρδο Τζων Χέι με εντολές να πλεύσει προς την Κύπρο και να την καταλάβει στο όνομα της Βασίλισσας Βικτώριας, θέτοντας τέρμα στη διακυβέρνηση του νησιού από τον Σουλτάνο.

Οι πληροφορίες που ακολουθούν είναι παρμένες από το βιβλίο του **Hepworth Dixon "British Cyprus"** που εκδόθηκε το **1879**, έπειτα από προσωπική εμπειρία του

συγγραφέα στην Κύπρο:

" Μερικά από τα πλοία βρίσκονταν στα ανοικτά, ενώ άλλα ήταν αγκυροβολημένα και το πλήρωμά τους είχε βγει στη στεριά με άδεια. Μέχρι να συγκεντρωθούν οι ναύτες και οι στρατιώτες και να ειδοποιηθούν τα άλλα σκάφη πέρασε η νύκτα. Χάραμα δόθηκε το σήμα για απόπλουν.

Επικεφαλής της αρμάδας βρισκόταν η ναυαρχίδα "Μινώταυρος". Την ακολουθούν το "Μονάρχης" και το "Αμυνά",

Στο δρόμο συνάντησαν το σκάφος "Μαύρος Πρίγκιπας", που εκτελούσε ασκήσεις βολής στα ανοικτά του Ρεθύμνου και του έδωσαν σήμα να ακολουθήσει. Στη συνέχεια ενώθηκαν με την αρμάδα τα πλοία "Παλλάς" και "Μπίπτερν" και άφησαν μήνυμα στο "Φοξχαουντ", που έπλεε κάπως μακρύτερα να ακολουθήσει κι' αυτό.

Την Τετάρτη ο στόλος βρισκόταν στην ανοικτή θάλασσα και το πρωί της Πέμπτης 4 Ιουλίου, φάνηκαν τα βουνά του Τροόδους. Τα πλοία προχώρησαν από την Πάφο, πέρασαν στα ανοικτά της Λεμεσού και μπήκαν στον κόλπο της Λάρνακας, όπου ήδη βρίσκονταν άλλα δύο σκάφη, το "Ράλι" και το "Ινβίνσιπλ", που είχαν έρθει από το Πορτ Σαΐτ.

Μέχρι το ηλιοβασίλεμα όλα τα πλοία είχαν αναπτυχθεί σε μια γραμμή από το ακρωτήριο Κίτι μέχρι το ακρωτήριο Πύλα, επιβάλλοντας πλήρη ναυτικό αποκλεισμό.

Ο Ναύαρχος Λόρδος Τζων Χέι είχε τις εντολές να καταλάβει την Κύπρο, αλλά δεν είχε και το κείμενο της Συνθήκης της Κωνσταντινούπολης, για την οποία γίνονταν εκείνες τις μέρες διαπραγματεύσεις που έδιδαν το νομικό δικαίωμα στη Βρετανία να καταλύσει την τουρκική κατοχή και να υψώσει τη βρετανική σημαία.

Το επόμενο πρωί 5 Ιουλίου, κατέφθασε το "Φόξχαουντ", από την Κρήτη με περισσότερες πληροφορίες. Το "Ράλι" κινήθηκε προς τη Λάρνακα και αγκυροβόλησε απέναντι από το φρούριο. Αλλά πέρασε

άλλη μια μέρα για να φθάσουν συγκεκριμένες εντολές για κατάληψη της Κύπρου.

Οι Άγγλοι αντιμετώπιζαν κάποιες δυσκολίες. Κανένας δεν μιλούσε, εκτός από αγγλικά, δεν είχαν χάρτες είτε της θαλάσσιας περιοχής του κόλπου της Λάρνακας είτε της Κύπρου και δεν είχαν καθόλου πληροφορίες για τη δύναμη της φρουράς της πόλης.

Έτσι, η πρώτη ενέργεια ήταν να επεκταθεί ο αποκλεισμός και να καλύψει όλη την Κύπρο. Το "Μπιττερν" στάληκε στην Κερύνεια για να κλείσει το λιμάνι και να επιτηρεί τη θαλάσσια περιοχή από τον Ακάμα μέχρι τον Απόστολο Ανδρέα.

Το "Παλλάς" περιπολούσε μεταξύ του ακρωτηρίου Κίτι και της Πάφου και το " Ράλλι" προχώρησε ακόμα δυτικότερα στα ανοικτά της Πάφου.

Το "Μαύρος Πρίγκιπας" επιτηρούσε τις θαλάσσιες προσβάσεις από τα δυτικά και τα βόρεια.

Μέχρι να συμπληρωθεί η επιχείρηση έφθασε η Δευτέρα **8** Ιουλίου. Νωρίς το πρωί η ναυαρχίδα "Μινώταυρος" αγκυροβόλησε μισό μίλι από την ακτή της Λάρνακας. Ο Κυβερνήτης του πλοίου Ρώουσον βγήκε στη ξηρά με βάρκα για να κατοπτεύσει. Στη Λάρνακα συναντήθηκε με τον Άγγλο πρόξενο και πληροφορήθηκε ότι την πόλη διοικούσε ο Καΐμακάμης και ότι η άμυνα της πόλης στηριζόταν σε μερικά παλιά βενετικά κανόνια που βρίσκονταν στο φρούριο και εκατό στρατιώτες.

Ο Καΐμακάμης ήταν τύπος ήσυχου και αδιάφορου ανθρώπου που προτιμούσε να μένει στο κονάκι με το χαρέμι του, παρά να βγαίνει έξω. Με την έκθεση αυτή, ο Λόρδος Τζων βγήκε στη ξηρά και πήγε στο κονάκι. Ο Καΐμακάμης τον πληροφόρησε ότι είχε ακούσει φήμες πως η Κύπρος θα υπαγόταν στη Βρετανία, αλλά δεν είχε οδηγίες. Και ήταν φυσικό, αφού ο βρετανικός στόλος είχε φθάσει στην Κύπρο νωρίτερα από τους αγγελιαφόρους του Σουλτάνου που ξεκίνησαν από την Κωνσταντινούπολη.

Την επομένη **9** Ιουλίου, ο Ρώουσον ξαναβγήκε στη στεριά για να συγκεντρώσει περισσότερες

πληροφορίες. Η έκθεση του δίδει μια γενική εικόνα των διαπιστώσεων του.

"Οι άνθρωποι", ανέφερε, ήταν ήσυχoi και φιλικoi, πολύ τεμπέληδες και αγαπούσαν τις κάθε είδους απολαύσεις". Αλλά δεν ήταν "φανατικοί", δηλαδή δεν θα πολεμούσαν.

"Το μεθύσι δεν ήταν ασυνήθιστο" μεταξύ των χριστιανών, αλλά από την άλλη "οι κλοπές, οι δολοφονίες και οι ληστείες ήταν σχεδόν άγνωστες".

Γενικά ήταν ένας ύσυχος λαός, που ήταν απίθανο να προβάλλει αντίσταση. Έτσι, αποσπάσματα από κυανοχιτώνες στρατιώτες μπήκαν στις βάρκες και βγήκαν στη ξηρά, με διαταγές να προσεγγίσουν από το δυτικό μέρος και να κατασκευάσουν μια αποβάθρα.

Η θέα των άγγλων στρατιωτών που αποβιβάζονταν δεν προκάλεσε καμιά αντίδραση. Οι άνθρωποι στέκονταν ακίνητοι και κοίταζαν σαν να φαίνονταν ότι δεν πίστευαν σ' αυτό που έβλεπαν. Αλλά κανένας δεν κινήθηκε και δεν αντίδρασε, ακόμα και όταν οι άγγλοι στρατιώτες τοποθέτησαν ένα πρόχειρο ιστό και ύψωσαν την αγγλική σημαία. Κανένας δεν ήξερε πως να αντιδράσει. Ούτε ο Καϊμακάμης και ο διευθυντής της Καραντίνας (υπεύθυνος για την υγειονομική επιθεώρηση των πλοίων) που ήταν ξένος και ονομαζόταν Χέϊδεσταν, είχε καλύτερη ιδέα.

Ο Καϊμακάμης έμενε κλειστός στο κονάκι με το χαρέμι του. Ο διευθυντής της Καραντίνας ανέβηκε στη ναυαρχίδα και έθεσε τις υπηρεσίες του στη διάθεση της Αυτής Μεγαλειότητας.

Στις 9 Ιουλίου, η κατάληψη της Λάρνακας είχε συμπληρωθεί και την ίδια μέρα (Τρίτη) ο Άγγλος πρόξενος έγινε κυβερνήτης της πόλης.

(Ο Φίλιος Ζαννέτος στηριζόμενος στο ημερολόγιο του σκαλιώτη Αντώνιου Ματτέη γράφει ότι το σκάφος του Τζων Χέϊ αγκυροβόλησε στο λιμάνι της Λάρνακας στις 10 Ιουλίου 1878 και ότι η ανύψωση της βρετανικής σημαίας και συνεπώς και η κατάληψη της Κύπρου έγινε στις 11 Ιουλίου).

Πιο περιγραφικός για τον τρόπο κατάληψης της

Λάρνακας ήταν ο δημοσιογράφος Κ.Α. Κωνσταντινιοδης στο βιβλίο του "Ιστορία της κατοχής της Κύπρου", (Λευκωσία, 1930):

"Ο Ναύαρχος, ο εντεταλμένος την Κατοχήν της νήσου εξήλθε της Ναυαρχίδος παιανιζούσης της Ορχήστρας αυτής και εβάδισε προς το παλαιόν Κονάκι, το τουρκικόν Διοικητήριον, μετά μεγάλης πομπής στρατιωτικής.

Εκατέρωθεν αυτού ήσαν οι Κυβερνήται των άλλων πλοίων, αίτινα ήσαν ελλιμενισμένα εις τον όρμον της Λάρνακος μεταξύ των οποίων και ο δούξ του Εδιμβούργου Αλφρέδος, υπηρετών ως Κυβερνήτης του πολεμικού "Μέλας Πρίγκιψ" και ναυτικόν άγημα παρατεταγμένον επί της παραλίας προς το Κονάκιον απέδωκεν εις αυτόν τας νενομισμένας στρατιωτικάς τιμάς.

Η μεγαλοπρεπής πομπή κατέληξεν εις το διοικητήριον, όπου ανελθών ο Ναύαρχος **ΗΑΥ** μετά της συνοδείας του ανήγγειλεν επισήμως ότι προέβη κατ' έντολήν ανωτέραν εις την Κατοχήν της Νήσου.

Προ του Διοικητηρίου είχε συγκεντρωθεί ως από επόμενον, αρκετόν πλήθος Ελλήνων εις τα όμματα των οποίων η αγγλική κατοχή εσήμαινε τότε ελευθερίαν, αλλά και Τούρκοι δεν έλειψαν να παρευρεθώσι κατά την... δύσιν αυτήν της τουρκικής Ημισελίνου εν Κύπρω. Εντός του Κονακίου είχαν συγκεντρωθεί οι εκ των ημετέρων πρόκριτοι της πόλεως.

Αν είχε παρευρεθή ο Μητροπολίτης Κιτίου, εκ των πληροφοριών τας οποίας έχομεν εκ Λάρνακος, δεν φαίνεται βέβαιον, καίτοι πιθανώτατον, ο κ. Ζαννέτος, όπως διεβεβαίωσεν ημάς εις Αθήνας ότι εκ λόγων του αειμνήστου Κυπριανού φαίνεται ότι ο φιλελεύθερος Ιεράρχης θα ήτο ωρισμένως παρών κατά την επίσημον αυτήν τελετήν.

Ούτως ή άλλως έχομεν ως εξηκριβωμένον γεγονός ότι τον Ναύαρχον προσεφώνησε δεόντως ο Δημητράκης Πιερίδης, τότε Υποδιευθυντής της Οθωμανικής Τραπεζής, εκφράσας τα αισθήματα της

ανακουφίσεως και χαράς μετά των οποίων οι Κύπριοι είδον την ανύψωσιν της σημαίας της φιλελευθέρως Αγγλίας εις Κύπρον. Επίσης προσεφώνησε διά συντόμου μεν, πλην θερμής προσλαλιάς και ο μ. Τζιάπρας Πιερίδης.

Απαντών ο **HAY** διαβεβαίωσε ότι η αγγλική διοίκησις του Τόπου θα διεξήγετο με αμεροληψία και δικαιοσύνην και ετόνισεν ιδιαιτέτως ότι θα ήσαν σεβαστά τα θρησκευτικά δόγματα, ήθη και έθιμα του τόπου".